

for de øvrige Dage, da den skal være alene. Jeg kan vel tro, at en Mand kan undervise 60 Børn, der staa paa samme Standpunkt, men rigtignok ikke, at han kan undervise 60 Børn mellem 7 og 16 Aars Alderen. Det er mig usætteligt, hvorledes en Minister har kunnet komme med et saadant Forslag, og dog tænker han sig denne Udvei benyttet i en ikke ringe Grad. Han siger, at en stor Del af Skolerne skal kunne faae Hverdagsundervisning; men saa tror jeg dog, at vi hellere maa beholde, hvad vi have. 4 Dages Undervisning for den øverste og 2 Dages for den nederste Klasse om Vinteren og omvendt om Sommeren. — Saar er der Præmiehyttemet. Derefter skal der gives 120 Rbd. tror jeg det er, til Hjælp til de Kommuner, som ansatte Andenlærere ved de Skoler, hvor Børneantallet ikke har været 100, og Halvdelen af Byggesummen, naar de udvide Skolen. Det kommer da an paa, hvem der er mest om sig. De fleste Kommuner ville vel tænke, at de i alt Fald ville vinde Noget, skjøndt enhver Lærskom vil kunne sige sig selv, at det tilsidt kommer til at gaa ud af vor egenomme. — Jeg kommer nu til det tredje Afsnit, Fortsættelsesskolerne. Om dem er der sagt meget Ondt. Det ærede Medlem for Aarhus Aants Bde Valgkreds (M. Jensen) havde vel en venlig Tanke for dem. Dette kan jeg ogsaa have, men ikke for den Slags, som efter Lovforslaget ville komme tilstede. De Fortsættelsesskoler, han tænkte sig, ville blive til noget ganske Andet; skal der oprettes saadanne Dagskoler, saa ville, om end i en mindre Grad, dog tilbøds de samme Vanskeligheder komme frem, som der nu allerede er tilstede for de Fattigemed Hensyn til at søge Folkehøjskolerne. Det kan dog ikke være saa vanskeligt at faae de Fattige til at søge disse. Højskolerne blive jo mere og mere talrige; og vi ville haabe, at der snart vil rejse sig en i hver Kommune. Naar Staten saa giver Noget til, skulde man saa ikke kunne faae de Fattige til at besøge dem? Mange lade jo endog deres Tjenestefolk gaa til dem til visse Tider. Vi give nu 14,000 Rbd. til Højskolerne. Lader os give dette til de Fattige alene, som nu faae 11,000; det blev da 25,000, og lader os fireoble det, saa have vi 100,000 Rbd. Det var endda en lille Part, der derved blev taget fra de høiere Skoler, — eller ogsaa kunde vi lægge det paa ved en Indkomsskat. Der bliver nok Veilighed til at understøtte de Fattige, naar blot Villien er god. Hvad Fortsættelsesskolerne angaar, da har jeg i Dvigt kun en Bemærkning at gjøre overfor den ærede Minister, som sagde, at han selv havde Erfaring for, at man kan undervise 8 Timer daglig med Livlighed; ja, jeg vil gjerne tro, at det kan være Tilfældet med enkelte udvalgte Exemplarer, men i det store. Hele paa staar jeg, at Friskhed og Livlighed, vedligeholder man ikke i ret mange Aar paa denne Maade. Det er min Erfaring, og Universitetslærerne have

vist den samme Erfaring; thi de undervise nok kun 2—4 Timer om Ugen. Paa Landhøjskolen viser der sig noget Dignende, thi gaar man meget vidt der, saa driver man det til at undervise 14 Timer om Ugen. Nu vil man vel igjen sige, ja, der taler man nu igjen saaledes af Mangel paa Kjendskab til Sagen; thi der skal der studeres, der skulle Videnskaberne's Resultater i en ganske anden Grad berøres og gjenmentes. Men jeg siger alligevel, at vor Gjerning er maafe, naar Alt kommer til Alt, ligesaa vanskeligt og ligesaa aandsfløvende som den, der Hr. Doenter have at udøve. Dertil kommer, at Læreren i Reglen har Familie, han har selv Børn, og vil man sige: Lad dem nødes med den Undervisning, de kunne faae i Almuefskolerne, saa svater jeg, at det vilde dog ikke se godt ud, om Læreren's Børn, hvis de vare tungnemme, stode tilbage for de øvrige Børn i Almuefskolerne; altsaa, han nødes til selv at undervise dem udenfor den almindelige Skoletid. Tænker man paa alt dette, saa har man ganske naturlige Grunde til, at Aftenskolerne ikke har kunnet blomstre, skjøndt der ogsaa tidligere har været Præmier for dem. I Loven af 1856 er det udtrykkelig nævnt, at Skoleraadene kunne give Understøttelse til saadanne Skoler. Jeg vil til Ure for Lærerne tro, at Præmiehyttemet heller ikke for Fremtiden skal hjælpe til, at der opstaar kunstige Aftenskoler, at man ikke skal, fordi disse Benge ere i Vente, finde paa at tage en 6—7 Stykker for sig og snaffe lidt med dem. Jeg frygter for, at naar der indføres saadanne Præmier, vil det ikke blive de Lærere, der ere de værgste, der faae Understøttelsen, men mangen Gang dem, der kunne gjøre sig mest behagelige for Tilsynet, thi det er vel igjennem Skoledirektionerne og de nye Skoleinspektører, at disse Statspræmier skulle uddeles, og ikke igjennem Befolkningen. Jeg skal i Dvigt ikke opholde mig videre ved Fortsættelsesskolerne; men skal i det Væsentlige henholde mig til, hvad der alt er sagt derom. — Jeg kommer nu til, hvad jeg dog kun ganske kort skal opholde mig ved, nemlig Tilsynet, og jeg skal da give det Tilsyn, vi have, den Anerkendelse, at det har gjort saa lidt som mulig. Provsten og Bisoppen have i Virkeligheden, efterat Loven af 8 Marts 1856 er udkommen og efter hele den nye Udvikling, der er foregaaet, følt, at Magten var ved at glide dem ud af Hænderne, og de have derfor væsentligt henholdt sig til det stedlige Tilsyn. Naar man har sagt, at Skolekommissionen kun bestaar af Provsten, saa vil jeg dog haabe, at dette mindre og mindre maa blive Tilfældet, og at der vil uddanne sig et værdigt stedligt Tilsyn. Det nye Tilsyn er jo imidlertid slet ikke af den Art som det tidligere, og det kan jeg vel forstaa, thi naar vi aarlig skulle give 40,000 Rbd. for det, saa maa det dog ogsaa være noget Andet end det, vi nu have. (Rjær: Det bliver mere end 40,000 Rbd.) Det ærede